

SXEDIO.317

1.4.1955: Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ 1955-59 ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚΑ.ΣΤΙΔ 140.000 ΛΙΡΕΣ ΕΦΘΑΣΕ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ (συνοπτική περίληψη).

Ο αγώνας της ΕΟΚΑ άρχισε την **1η** Απριλίου, **1955** με βασικό στόχο την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού που συνεχιζόταν από το **1878** σαν προτοήλθαν οι Αγγλοι στην Κύπρο και την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Επικεφαλής του αγώνα βρίσκονταν δυο άνδρες, ένας θρησκευτικός ηγέτης και ένας Στρατιωτικός καριέρας: Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και ο Συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίβας-Διγενής.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ήταν ο πολιτικός αρχηγός και ο Γεώργιος Γρίβας, ο οποίος πήρε και το ψευδώνυμο "Διγενής", ο στρατιωτικός αρχηγός.

Όλα τα φυλλάδια που εξέδιδε ο αρχηγός της ΕΟΚΑ και τα κυκλοφορούσε στη διάρκεια του αγώνα τα υπέγραφε με το ψευδώνυμο Διγενής.

Το ψευδώνυμο "Διγενής" έγινε συνώνυμο με τον ίδιο και αργότερα ήταν γνωστός περισσότερο με το Διγενής παρά με το Γεώργιος Γρίβας.

Οι άνδρες του όμως στην ΕΟΚΑ τον αποκαλούσαν απλά "ο Γέρος".

Η έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ έγινε με συνδυασμένες επιθέσεις ανταρτικών ομάδων εναντίον αστυνομικών σταθμών και άλλων κυβερνητικών κτιρίων στις διάφορες πόλεις της νήσου και το σύνθημα δόθηκε με το τρεμόσβημα που σημειώθηκε στην παροχή ρεύματος σ' όλο το νησί.

Το τι συνέβη ήταν το εξής: Λίγο έξω από το χωριό Αυγόρου ένα στέλεχος της ΕΟΚΑ, ο Μόδεστος Παντελή από το Λιοπέτρι, κρατώντας ένα χοντρό σχοινί μήκους **70** ποδών και το οποίο στην άκρη του ήταν δεμένη μια αλυσίδα, την έρριψε πάνω από την κεντρική γραμμή μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος από τη Δεκέλεια στο Βαρώσι.

Η αλυσίδα άγγιξε πάνω στις γραμμές και

προκάλεσε μικρή διακοπή.

Όμως για κακή του τύχη το σχοινί, όπως το έσερνε μέσα στα βρεγμένα χωράφια, βρέχθηκε κι έγινε καλός αγωγός του ηλεκτρικού ρεύματος. Το ρεύμα διοχετεύθηκε στο σώμα του νέου που έπεσε νεκρός στο έδαφος.

Η ΕΟΚΑ έχανε τον πρώτο της άνδρα πριν καλά, καλά, αρχίσει ο αγώνας.

Όμως η διακοπή που είχε προκαλέσει έδωσε το σύνθημα στις διάφορες ομάδες της ΕΟΚΑ που προχώρησαν σύμφωνα με το σχέδιο και προκάλεσαν εκρήξεις με αυτοσχέδιες βόμβες στη Λευκωσία, την Αμμόχωστο, τη Λάρνακα και τη Λεμεσό.

Ο Κυπριακός λαός ξεσηκωνόταν για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού.

Ταυτόχρονα σε όλη την Κύπρο κυκλοφορούσαν σε φυλλάδια προκηρύξεις με την υπογραφή "ΕΟΚΑ ο αρχηγός Διγενής", τα οποία ανακοίνωναν σ' όλο τον κόσμο την έναρξη του αγώνα.

Η πρώτη προκήρυξη του Διγενή ήταν η εξής:

ΕΟΚΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Με την βοήθειαν του Θεού, με πίστιν εις τον τίμιον αγώνα μας, με την συμπαράστασιν ολοκλήρου του ελληνισμού και με την βοήθειαν των Κυπρίων

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ, με σύνθημα εκείνο το οποίον μας κατέλιπαν οι πρόγονοί μας ως ιεράν παρακαταθήκην:" Η ΤΑΝ Η ΕΠΙ ΤΑΣ".

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ,

Από τα βάθη των αιώνων μας ατενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι ελάμπρυναν την Ελληνικήν ιστορίαν, διά να διατηρήσουν την ελευθερίαν των, οι Μαραθωνομάχοι, οι σαλαμινομάχοι, οι **300** του Λεωνίδα και οι νεώτεροι του αλβανικού έπους.

Μας ατενίζουν οι αγωνισταί του **21**, οι οποίοι

και μας εδίδαξαν ότι απελευθέρωσις από τον ζυγόν και τα δεινά του αποκτάται πάντοτε με το ΑΙΜΑ. Μας ατενίζει, ακόμη σύμπας ο Ελληνισμός, ο οποίος και μας παρακολουθεί με αγωνία, αλλά και με εθνικήν υπερηφάνειαν.

Ας απαντήσωμεν με έργα ότι θα γίνωμεν "πολλά κάρρονες" τούτων.

Είναι καιρός να δείξωμεν εις τον κόσμον ότι εάν η διεθνής διπλωματία είναι άδικος και εν πολλοίς ΑΝΑΝΔΡΟΣ, η Κυπριακή ψυχή είναι γενναία. Εάν οι δυνάσται μας δεν θέλουν να αποδώσουν την λευτεριά μας, μπορούμε να την διακδικήσουμε με τα ίδια μας τα ΧΕΡΙΑ και με το ΑΙΜΑ μας.

Ας δείξωμεν εις τον κόσμον ακόμη μια φορά ότι και του σημερινού Ελληνοσ "ο τράχηλος ζυγόν δεν υπομένει".

Ο αγών θα είναι σκληρός. Ο δυνάστης διαθέτει και τα μέσα και τον αριθμόν.

Ημείς διαθέτομεν την ΨΥΧΗΝ. Εχομεν και το ΔΙΚΑΙΟΝ με το μέρος μας. Γι αυτό και θα ΝΙΚΗΣΩΜΕΝ.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ,

Ατενίσατε το έργον σας, είναι αίσχος εν εικοστώ αιώνι οι λαοί να χύνουν το αίμα των για να αποκτήσουν την λευτεριά των, το θείον αυτό δώρον, για το οποίον και εμείς επολεμήσαμεν παρά το πλευρόν των λαών σας και για το οποίον σεις τουλάχιστον διατείνεσθε ότι επολεμήσατε εναντίον του ναζισμού και του φασισμού.

ΕΛΛΗΝΕΣ

Οπου και αν ευρίσκεσθε, ακούσατε την φωνή μας:

ΕΜΠΡΟΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΣ

ΕΟΚΑ

ο

ΑΡΧΗΓΟΣ

Διγενής

ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ: Σε μεταγλώττιση στην απλή δημοτική η προκήρυξη του "Διγενή" έχει ως εξής:

ΕΟΚΑ
ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

Με τη βοήθεια του Θεού, με πίστη στον τίμιο αγώνα μας, με τη συμπαράσταση ολόκληρου του Ελληνισμού και με τη βοήθεια των Κυπρίων, αναλαμβάνομε τον αγώνα για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού, με σύνθημα αυτό που μας άφησαν οι πρόγονοί μας: "Η Ταν ή επί Τάς" (ή την ασπίδα ή πάνω στην ασπίδα).

Από τα βάθη των αιώνων μας ατενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι ελάμπρυναν την Ελληνική Ιστορία, για να διατηρήσουν την ελευθερία τους οι Μαραθωνομάχοι, οι Σαλαμινομάχοι, οι 300 του Λεωνίδα και οι νεότεροι του Αλβανικού Έπους. Μας ατενίζουν οι αγωνιστές του 21, οι οποίοι και μας δίδαξαν ότι η απελευθέρωση από το ζυγό και τα δεινά αποκτάται πάντοτε με ΑΙΜΑ.

Μας ατενίζει ακόμη όλος ο Ελληνισμός, ο οποίος και μας παρακολουθεί με αγωνία, αλλά και με εθνική περηφάνεια. Ας απαντήσουμε με έργα, ότι θα γίνουμε καλύτεροι από εκείνους.

Είναι καιρός να δείξουμε στον κόσμο ότι αν η διεθνής διπλωματία είναι άδικη και κατά πολύ άνανδρη, η Κυπριακή ψυχή είναι γενναία. Αν οι δυνάστες μας δεν θέλουν να αποδώσουν τη λευτεριά μας, μπορούμε να την διεκδικήσουμε με τα ίδια μας τα χέρια και με το αίμα μας.

Ας δείξουμε στον κόσμο ακόμα μια φορά ότι και του σημερινού Έλληνα ο τράχηλος δεν υπομένει το ζυγό. Ο Αγώνας θα είναι σκληρός. Ο δυνάστης διαθέτει και τα μέσα και τον αριθμό.

Εμείς διαθέτουμε την ψυχή. Εχουμε και το δίκαιο με το μέρος μας. Γι' αυτό θα νικήσουμε.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΕΣ

Ατενίσετε το έργο σας, είναι αίσχος στον εικοστό αιώνα οι λαοί να χύνουν το αίμα τους για να αποκτήσουν τη λευτεριά τους, το θείο αυτό δώρο για το οποίο κι εμείς έχουμε πολεμήσει στο πλευρό των λαών σας και για το οποίο εσείς τουλάχιστον διατείνεσθε ότι έχετε πολεμήσει εναντίον του ναζισμού και του φασισμού.

ΕΛΛΗΝΕΣ

Όπου κι' αν βρίσκεστε ακούστε τη φωνή μας.
ΕΜΠΡΟΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΜΑΣ

ΕΟΚΑ
Ο ΑΡΧΗΓΟΣ
ΔΙΓΕΝΗΣ

Η Οργάνωση ΕΟΚΑ είχε πάρει το όνομα της από τα αρχικά των λέξεων Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών.

Στις τάξεις της εντάχθηκαν πολλοί Κύπριοι και η οργάνωση ήταν με τέτοιο τρόπο οργανωμένη ώστε σ' αυτή να μπορούν να πάρουν μέρος όλοι, ανεξάρτητα από ηλικία και φύλο.

Στο πρώτο στάδιο βρίσκονταν οι μικροί μαθητές των τελευταίων τάξεων των δημοτικών σχολείων, (Λυκόπουλα), οι οποίοι κατηχούνταν κυρίως από ιερωμένους, αλλά και άλλα στελέχη της οργάνωσης για την πορεία του αγώνα και τους στόχους της.

Οι νέοι αυτοί προετοιμάζονταν για να γίνουν μέλη της ΑΝΕ, της οργάνωσης νεολαίας της Οργάνωσης που είχε πάρει τα αρχικά της από τις λέξεις Αλκιμος Νεολαία της ΕΟΚΑ.

Στην ΑΝΕ μετείχαν κυρίως νέοι μέχρι 16 χρόνων. Αυτοί ήταν οι δέκτες των μυστικών εκδόσεων της Οργάνωσης όπως ήταν το " Εγερτήριο Σάλπισμα" κι' έπαιρναν μέρος σε μαχητικές διαδηλώσεις εναντίον των βρετανών που οργάνωνε η ΕΟΚΑ σε διάφορες

πόλεις με διάφορες ευκαιρίες.

Μόνα τους όπλα το θάρρος και μερικές πέτρες και ξύλα, ενώ σε άλλες περιπτώσεις χρησιμοποιούσαν και αυτοσχέδιες βόμβες μολότωφ.

Από την ANE ξεπηδούσαν οι αυριανοί αντάρτες που κατέληγαν στα βουνά και δρούσαν εναντίον του βρετανού δυνάστη.

Πολιτική οργάνωση της ΕΟΚΑ ήταν η ΠΕΚΑ, η οποία ήταν υπεύθυνη για την ενημέρωση του λαού και των υπολοίπων μελών και έδινε με φυλλάδια και άλλες μυστικές εκδηλώσεις της πολιτική ενημέρωση στα μέλη, αλλά και στους ξένους, που παρακολουθούσαν στενά τα ενημερωτικά της φυλλάδια και μέσω αυτών τις αντιδράσεις σε κάθε προπαγανδιστική κυρίως κίνηση του κατακτητή.

Όλα τα μέλη της ΕΟΚΑ έδιναν σύμφωνα με το "Χρονικό" του αγώνα της ΕΟΚΑ τον πιο κάτω όρκο:

1. Θα αγωνισθώ με όλες μου τις δυνάμεις για την απελευθέρωση της Κύπρου από τον αγγλικό ζυγό, θυσιάζοντας κι' αυτή τη ζωή μου.

2. Δεν θα εγκαταλείψω τον αγώνα υπό οποιονδήποτε πρόσχημα παρά μόνο όταν διαταχθώ από τον Αρχηγό της Οργάνωσης και αφού εκπληρωθεί ο σκοπός του αγώνα.

3. Θα πειθαρχήσω απόλυτα στις διαταγές του Αρχηγού της Οργάνωσης και μόνο.

4. Αν συλληφθώ θα τηρήσω απόλυτη εχεμύθεια τόσο για τα μυστικά της οργάνωσης, όσο και για τα ονόματα των συμμαχητών μου, έστω κι αν βασανισθώ για να ομολογήσω.

5. Δεν θα ανακοινώσω σε κανένα διαταγή της Οργάνωσης ή μυστικό, το οποίο περιήλθε σε γνώση μου, παρά μόνο σε εκείνους για τους οποίους έχω εξουσιοδότηση από τον Αρχηγό της Οργάνωσης.

6. Τις πράξεις μου θα κατευθύνει μόνο το συμφέρον του αγώνα και θα είναι απαλλαγμένες από κάθε ιδιοτέλεια ή κομματικό συμφέρον.

7. Αν παραβώ τον όρκο θα είμαι ΑΤΙΜΟΣ και άξιος κάθε τιμωρίας.

Ο αγώνας κράτησε τέσσερα χρόνια κι' έληξε με την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Κύπρου.

Με τη λήξη του αγώνα ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ Γεώργιος Γρίβας Διγενής πήγε στην Αθήνα όπου του επιφυλάχθηκε θερμή υποδοχή, του απονεμήθηκε ο βαθμός του Στρατηγού τιμητικά και ανακηρύχθηκε άξιος της πατρίδος.

Ο άλλος αρχηγός της ΕΟΚΑ, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ανακηρύχθηκε πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, θέση που κατείχε μέχρι το **1977** μετά το θάνατο του.

Στη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ εκατοντάδες έπεσαν με το όπλο στο χέρι στο βουνό, ενώ άλλοι εκτελέστηκαν από τους Άγγλους στις Κεντρικές Φυλακές ή δολοφονήθηκαν στα κρατητήρια κατά τη διάρκεια των βασανιστηρίων ή στη διάρκεια διαδηλώσεων.

Άλλοι πάλι σφαγιάστηκαν από τους Τούρκους κατά τη διάρκεια διακοινοτικών συγκρούσεων που ξέσπασαν.

Σύμφωνα με τον κατάλογο που έχει εκδόσει το Μουσείο Αγώνα, οι πεσόντες ανέρχονταν στους **80**, οι απαγχονισθέντες σε **9**, οι εκτελεσθέντες από τους Άγγλους σε **64**, τα θύματα του αγώνα σε **16** και οι σφαγιασθέντες σε **70**.

Πρώτος πεσών όπως έχει αναφερθεί ο Μόδεστος Παντελή την **1.4.1955** και τελευταίος ο Γιάννης Καπιτανής στις **5.2.1959**.

Κατα σειρά οι απαγχονισθέντες είναι:

- Μιχαλάκης Καραολής από το Παλαιχώρι και Ανδρέας Δημητρίου από τον Αγιο Μάμα στις **10.5.1956**.

- Ανδρέας Ζάκος από τη Λεύκα, Χαρίλαος Μιχαήλ από τη Γαληνή και Ιάκωβος Πατάτσος από τη Λευκωσία στις **9. 8. 1956**.

- Μιχαήλ Κουτσόφτας και Ανδρέας Παναγίδης από το Παλιομέτοχο και Στέλιος Μαυρομάτης από το Λάρνακα της Λαπήθου στις **21.9.1956**.

- Ευαγόρας Παλληκαρίδης από τη Τσάδα στις

14.3.1957.

Για την ΕΟΚΑ είχε συνταχθεί και μελοποιηθεί και ένας ύμνος που χιλιοτραγουδιόταν από τους νέους στη διάρκεια του Απελευθερωτικού Αγώνα. Ο Ύμνος της ΕΟΚΑ έχει ως εξής:

Εμπρός, εμπρός η ΕΟΚΑ κράζει
η γη μας βροντίζει όπου πατάς
η ΕΟΚΑ ανίκητη προστάζει
να ησπίδα ή Τάν ή επί Τάς.

Πυρσό στο χέρι απ τη φωτιά του Μαραθώνα
μπροστά πηγαίνοντας ο Διγενής
κι η ΕΟΚΑ θρύλος μας φωνάζει
εμπρός παιδιά στο δρόμο της τιμής.

Εμπρός στη γη κανείς μη σκύψει
η Ελλάδα κάθε της παιδί
να στεφανώσει με δάφνης κλώνια
στα μαρμαρένια αλώνια καρτερεί.

Ο αρχηγός της ΕΟΚΑ υπολογίζει ότι το οικονομικό κόστος του αγώνα έφθασε στις **140.000** λίρες.

Τα χρήματα καταβάλλονταν από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου και την Ελληνική Κυβέρνηση μέσω του Ευάγγελου Αβέρωφ υπουργού Εξωτερικών της Ελλάδας.

Ο Γρίβας σημειώνει στο "Χρονικό" της ΕΟΚΑ ότι καμιά άλλη εισφορά δεν έγινε αποδεκτή.

Ο οπλισμός της ΕΟΚΑ στη διάρκεια του αγώνα προερχόταν κυρίως από την Ελλάδα με διάφορους τρόπους. Τα όπλα εξασφάλιζε κυρίως ο Ανδρέας Αζίνας από διάφορες πηγές της Ελλάδας και τα διοχέτευε ανεμπόδιστα στην Κύπρο.